

3. Козаченко М. Р., Васько Н. І., Наумов О. Г. Сорти ячменю для сучасного сільськогосподарського виробництва. Вісник ЦНЗ АПВ Харківської 228 області. 2014. № 17. С. 97–100.

4. Генетичні закономірності селекції ячменю ярого: наукове видання / [М. Р. Козаченко, О. Є. Важенина, О. Г. Наумов, Н. І. Васько, П. М. Солонечний, О. В. Солонечна]: за ред. М. Р. Козаченка; НААН України, Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. Х., 2016. 458 с.

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Кононенко Ю.М. канд. біол. наук, асистент кафедри захисту, генетики і селекції рослин
ОДАУ

Вакулєнко В.В., аспірант ОДАУ; **Безим'яний С.Р.**, магістр ОДАУ; **Лось С.І.**, магістр
ОДАУ

У зв'язку зі стрімким збільшенням населення на земній кулі, постійно зростає потреба в зерні. На сьогоднішній день пшеницю вирощують на усіх континентах світу. Отже, нарощування виробництва пшениці в Україні є пріоритетним і не втрачає своєї актуальності. Відповідно до однієї з головних проблем у сільському господарстві є збільшення виробництва зерна.

Понад 30% світової ріплі зайняті посівами зернових культур. Озимі зернові культури вирощують на різних ґрунтах та у різних кліматичних зонах. Пшениця озима в нас є лідером за посівними площами. І, незважаючи на невдалі роки чи несприятливі погодні умови, площі ці продовжують щороку зростати. А тому, питання оптимальної технології вирощування пшениці залишається актуальним для багатьох аграріїв з усієї країни.

Потенційна урожайність сучасних сортів пшениці озимої досягає 150 ц/га і вище. Найвища урожайність озимої пшениці у світі була отримана у Новій Зеландії 165 ц/га. Нажаль, в Україні урожайність озимої пшениці на 50% і більше нижча в залежності від кліматичної зони, ніж у світі. У структурі виробництва пшениці більше половини припадає на пшеницю озиму. Її посіви займають 6–7 млн га, що становить 43% посівів усіх зернових культур. Середня врожайність пшениці в Україні становить близько 3,0 т/га. Але цілком можливо щороку вирощувати 5–8 т та 10–12 т/га зерна на зрошенні.

Пшениця озима – найвибагливіша до зовнішніх факторів культура серед зернових. Продуктивність культури залежить від збалансованості мінерального харчування, забезпеченості вологою, теплом та світлом, а також її морозо- та зимостійкості. При стабільності посівних площ основний шлях збільшення валових зборів зерна полягає у подальшому підвищенні врожайності. Це вимагає вдосконалення існуючих та розробки нових агротехнічних прийомів, спрямованих на збереження показників ґрунтової родючості, створення сприятливих умов для зростання та розвитку рослин, що сприяють максимальній реалізації потенційної врожайності.

Отримати гарантовані рівні врожаїв пшениці озимої, в зоні Південного Степу України незалежно від кліматичних умов можливо лише на зрошуваних землях. Розширення площ посіву пшениці озимої на зрошуваних землях збільшує валові збори зерна, покращує структуру посівних площ у господарстві, а також є доцільним, тому що строки поливу її не співпадають із поливами інших культур сівозміни.

Зміни клімату, які відбуваються в останні роки потребують запровадження заходів зі зниження їх негативного впливу на продуктивність рослин, коригування окремих елементів

технологічного процесу вирощування. Потрібен індивідуальний підхід до кожного поля з урахуванням біологічних особливостей сорту та ґрунтово-кліматичних умов зон вирощування.

Формування високопродуктивних посівів зернових культур відбувається під дією багаточисленних технологічних і погодних факторів. Тому всі агротехнічні заходи мають бути спрямовані на створення оптимальних умов функціонування біоценозів озимих зернових культур. В агротехнічному плані технологія вирощування пшениці озимої буде ефективною, коли її окремі елементи гармонійно поєднати у системі: строге дотримання сівозмін; розміщення посівів після крапих попередників, що звільняють поле не пізніше, ніж за місяць до сівби; оптимальне збалансоване живлення; своєчасні строки сівби, максимальне використання потенційних можливостей сортів та гібридів; інтегрований захист рослин для забезпечення здорового фітосанітарного стану агрофітоценозу.

Останніми роками у розвитку агротехнологій набувають значення зниження енерго- та ресурсомісткості технологічних операцій, біологізація землеробства, оптимізація термінів виконання передбаченого комплексу операцій, забезпечення екологічності виробництва. Важливого значення для підвищення ефективності зернового виробництва набувають технології, які концентрують новітні досягнення науки і техніки та дають можливість реалізувати потенційну продуктивність сортів відповідно до ґрунтових особливостей і погодних умов та забезпечать одержання високих урожаїв.

Південь України має значний невикористаний потенціал як із загальноукраїнських причин, так і через недостатнє використання потенціалу зрошування земель із застосуванням сучасних технологій. Зрошення за посилення посушливості клімату є визначальним заходом інтенсифікації сільськогосподарського виробництва і в степовому регіоні України. Щоб зберегти позиції у виробництві сільськогосподарської продукції Україні також необхідне значне розширення площ зрошуваного землеробства.

Отже, суть інтенсифікації технології вирощування озимої пшениці полягає в оптимізації умов **вирощування пшениці** на всіх етапах росту й розвитку рослин. Технологія вирощування озимої пшениці передбачає: використання інтенсивних сортів, застосування добрив на заплановану врожайність, роздрібне внесення азотних добрив протягом весни за даними ґрунтової і рослинної діагностики, інтегровану систему захисту рослин від бур'янів, хвороб та шкідників, за потребою застосування регуляторів росту (ретардантів), сівбу із залишенням постійних технологічних колій (по можливості), організацію біологічного контролю за станом росту і розвитку рослин на основних етапах органогенезу.

Головною метою інтенсивної технології є максимальна реалізація потенційної продуктивності сортів озимої пшениці шляхом раціональної мобілізації природних та техногенних факторів урожайності.

Список використаної літератури:

1. Хаблак С. Інтенсивні технології вирощування озимої пшениці. Журнал AgroONE. Режим доступу: <https://www.agroone.info/agronews/intensivni-tehnologii-viroshhuvannja-ozimoi-pshenici/>
2. Гамаюнова В.В. Вирощування пшениці озимої на зрошенні на засадах біологізації: науково-практичні рекомендації. В.В. Гамаюнова та ін.; Миколаїв : МНАУ, 2019. 40 с.
3. Оцінка якості зерна сортів пшениці озимої при зрошенні на півдні України під впливом мінеральних добрив / В. В. Базалій, В. В. Гамаюнова, С. В. Панкеев, Г. В. Каращук. Зрошуване землеробство: [зб. наук. пр.]. Херсон: Айлант, 2013. Вип. 59. С. 12-14.
4. Пшениця озима: ресурсний потенціал та технологія вирощування : монографія / В. В. Гамаюнова, М. М. Корхова, А. В. Панфілова та ін.; Миколаїв: МНАУ, 2021. 300 с.

УДК 634.13

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ГРУШІ В УКРАЇНІ